

**CARTE
BLANCHE**

NORGES NASJONALE KOMPANI
FOR SAMTIDSDANS

BIRGET; WAYS TO DEAL, WAYS TO HEAL

**Av Elle Sofe Sara
& Joar Nango**

Samprodusert av
Den Norske Opera & Ballett, Festspillene,
Nordic Next og BIT Teatergarasjen

BIRGET; WAYS TO DEAL, WAYS TO HEAL

MUSIKK

Kor: KLUSTER, *den erotiska manskören*

Musikere: Markus Larsson – drums,
Mark Watts – bass, Jonas Franke Blom – cello
Lydklipp: Kongens tale ved åpningen av det
tredje Sameting 7. oktober 1997

Takk til

Stortinget for lån av:

Stortingets spørretime, 12. oktober 2022

Nils John Nango

Britt Kramvig

Liv Inger Sombly

Egil Utsi

Asta Balto

Hans Ragnar Mathisen

Elle-Hånsa

Ragnhild Enoksen

Rávdná Turi Henriksen

Oskar Østergren

Aili Keskitalo

Piera Ailo Sara

Varighet 60 minutt

IDÉ OG KONSEPT

Elle Sofe Sara og Joar Nango

KOREOGRAFI

Elle Sofe Sara

SCENOGRAFI

Joar Nango

KOSTYMEDESIGN

Indrani Balgobin

LYDDESIGN

Anders Rimpi

DRAMATURGI

Thomas Schaupp

LYSDESIGN

Arne Kambestad

KOREOGRAFISK SPARREPARTNER

Alexandra Wingate

RESEARCH

Rávdná Turi Henriksen

DOKUMENTARIST

Andreas Daugstad Leonardsen

TOLK

Kari Utsi Idivuoma

DUODJI DETALJER SCENOGRAFI

Issát- Máhtte Juuso

Ann-Mari Sara

Aslak Hansen (sledesnekker)

JUOIGGANAS LÆRER

Issát Sammøl Hætta

DANSERE

Irene Vesterhus Theisen,

Ole Martin Meland, Aslak Aune Nygård,

Caroline Eckly, Dawid Lorenc,

Adrian Bartczak, Noam Eidelman Shatil,

Hanne van Driessche, Brecht Bovijn,

Gaspard Schmitt, Daniel Mariblanca,

Tilly Sordat, Trine Lise Moe

Kjære publikum!

Det er en stor glede å kunne starte 2023 med et nytt verk som hele kompaniet har samarbeidet om. Hjertelig velkommen til *BIRGET; Ways to Deal, Ways to Heal* av koreograf Elle Sofe Sara og arkitekt og visuell kunstner Joar Nango. Prosjektet inviterer til utveksling av erfaringer, perspektiver og metoder. Som teatersjef er det viktig for meg å legge til rette for møter mellom ulike virkeligheter, og muligheten til å stille spørsmål gjennom kunstneriske prosesser. Dette er en del av Carte Blanche sin tradisjon for å dele synspunkt og historier, slik vi har gjort tidligere i prosjekter med koreografer som Lia Rodrigues, Roza Moshtaghi og Lander Patrick.

Ved å invitere de samiske kunstnerne Elle Sofe Sara og Joar Nango får vi muligheten til å møte en annen kultur, berike vår kunnskap og lære om samisk og norsk historie. I sitt arbeid stiller Elle Sofe Sara spørsmål om det å være del av et fellesskap, om slektskapet mellom mennesker. Joar Nango undersøker de nomadiske konseptene rom og territorier side om side med ideen om hjemmet. Sara inviterer danserne til å være seg selv, til å gå temaet i møte og jobbe med sine emosjonelle, fysiske og intellektuelle evner til å møte det ukjente. Nango foreslår å samle inn, gjenbruke, resirkulere materialer og andre tilgjengelige ressurser. Han eksperimenterer ved å sette sammen elementer på nye måter som kan skape sarkasme og lekenhet. Deres kunstneriske arbeider er påvirket av virkeligheten de lever i, felles verdier fra samisk kultur og deres syn på samenes smertefulle historie som urfolk.

Både konseptuelt og kunstnerisk inviterer Sara og Nango publikum til å reflektere over sameksistensen mellom minoritet og majoritet, og viktigheten av å dele historier som del av en helbredelsesprosess. Med mot og frykt foreslår de å gå videre med håp om en

FOTO ØYSTEIN HAARA

bedre fremtid sammen. Ved å dele sine perspektiv med det flerkulturelle teamet i Carte Blanche drives dialogen til et universelt nivå.

Tidlig i prosessen reiste kompaniet til Kautokeino, hvor Elle Sofe Sara bor. Her fikk Carte Blanche muligheten til å oppleve det endeløse landskapet, og det ekstremt kalde klimaet. Den mørke vinteren, det unike lyset, den sterke påvirkningen landskapet har på menneskelig atferd og den skjebnebestemte symbiosen mellom natur og mennesker. Oppholdet i Kautokeino ga kompaniet mulighet til å lære mer om samisk kultur og historie. Møtet med kunstnerne og innbyggerne har gitt dem en bedre og bredere forståelse av kunstnernes arbeid og har uvurderlig verdi i arbeidet med verket.

Som en forlengelse av forestillingen vil den samiske filmskaperen Andreas Leonardsen lage en dokumentarfilm. Idéen er å dokumentere og synliggjøre utvekslingene mellom gjestekunstnerne og kompaniet for å dele refleksjoner og oppdagelser, og gi publikum mulighet til å oppleve den rikdommen denne prosessen har skapt på det menneskelige, sosiale, politiske og kunstneriske plan.

Både dokumentarfilmen og forestillingen har ambisjon om å øke synligheten til disse kunstnernes arbeid, å dele deres ord på tvers av landegrensene og bidra til å helbrede fortidens sår.

Jeg ønsker dere en god forestilling!

Gaspard Schmitt

4

Brecht Bovijn

Caroline Eckly

5

Adrian Bartczak

Hanne van Driessche

Trine Lise Moe

Dawid Lorenc

7

Daniel Mariblanca

FOTO ØYSTEIN HAARA

Irene Vesterhus Theisen

Tilly Sordat

8

Noam Eidelman Shatil

Aslak Aune Nygård

Ole Martin Meland

ELLE SOFE SARA

IDÉ, KONSEPT & KOREOGRAFI

Fortell oss litt om deg selv!

Jeg er mor, kone, regissør og koreograf. Jeg kommer fra, og er bosatt i Guovdageaidnu i Finnmark. Jeg valgte å flytte hjem etter

10

Hva kan du fortelle om din kunstneriske visjon for dette prosjektet?

Dette prosjektet er noe av det mest utfordrende jeg har gjort. Tematikken er veldig kompleks. Man kjenner seg aldri helt ferdig tenkt; det dukker alltid opp nye sider og perspektiv. Så visjonen er vel å tørre å la selve verket være en prosess så lenge som mulig, vise meg selv i denne prosessen og akseptere at man aldri kommer helt i balanse eller frem til en endelig konklusjon. Det er en pågående reise.

Tittelen *BIRGET* – hva betyr den for deg?

Birget er et vanlig ord i min hverdag. Direkte oversatt betyr det å berges. Som frilans-kunstner så bruker jeg ordet aktivt når jeg planlegger fremover. Det samme gjør min mann, som reindriftsutøver. Man planlegger

litt fremover og tar det som det kommer.

Det er mye man ikke kan ha kontroll på både som frilanser og reindrifter.

Prosessten starta med danserne i Kautokeino, hva ønsker du danserne og teamet skulle ta med seg fra oppholdet der? Hva var viktig for deg med denne residensen?

Ønsket var vel at danserne skulle få en kroppslig opplevelse og minne av å lære mer om samisk kultur. Å kjenne det på kroppen, møtet med jorda, menneskene, kulda og snøen.

Ønsket var at danserne skulle få en kroppslig opplevelse, å kjenne det (den samiske kulturen) på kroppen – møtet med jorda, menneskene, kulda og snøen. Det var viktig for meg at de fikk se meg og hvor jeg hører til. Ekstra spesielt var det da de kom kjørende med turnébussen til hytten vår på sommerbeitet i Skáidi. Vi gikk opp i fjellet og etterpå skviset vi alle inn på den lille hytta og spiste bidus. For meg var det spennende å høre deres refleksjoner og perspektiv på det som for meg er så hverdagslig. Da ble jeg minnet på at det er stor avstand og forskjell på Bergen og Sápmi.

2023

FOTO ÁRVU — MARIE LOUISE SOMBY

Hvordan er det å samarbeide med kunstner Joar Nango som kommer fra arkitektfeltet? (til forskjell fra dansefeltet? hvordan møtes dere i arbeidet?)

Samarbeidet med Joar føles veldig bra. Vi tenker veldig godt sammen, vi har litt sånn samme forståelse for prosess. Jeg føler at vi begge har fått tilført noe nytt til våre kunstnerskap gjennom dette prosjektet. Jeg tenker ikke over at han er arkitekt og kunstner, men at vi møtes i dette samarbeidet med hele oss selv og finner veien sammen.

Hvordan er det å jobbe med Carte Blanche fra andre prosjekt?

Dette er første gang jeg skaper noe for et kompani og det er annerledes fra ting jeg har gjort før. Jeg har brukt litt tid til å kjenne meg trygg og bli vant til institusjonstilværelsen. Danserne er helt fantastiske, de er åpen, nysgjerrige og rause. En gruppe jeg har vokst sammen med og blitt glad i.

JOAR NANGO

IDÉ, KONSEPT & SCENOGRAFI

Fortell oss litt om deg selv!

Jeg er arkitekt, men også kunstner. Jeg har vært overbevist om at jeg er kunstner siden tenårene. Jeg søkte meg inn på kunstakademiet, men kom aldri inn, så jeg valgte arkitekturstudiet i Trondheim istedenfor og likte det umiddelbart. Siden den gang har jeg jobbet med arkitektur og forholdet mellom mennesker og rom. Jeg jobber mellom begge disiplinene. Noen ganger kunst. Andre ganger arkitektur.

12

Jeg er 43 år og har en fem år gammel jente og en samboer fra Canada. Vi bor i Tromsø. Min far er fra Masi i Kautokeino, og jeg er ofte på besøk hos slekt og venner. Jeg er sammensatt i mitt kunstneriske uttrykk. Spørsmål om det samiske i arkitekturen er et stort tema for meg som jeg har jobbet med i snart 20 år. Jeg liker samarbeid og prosesser der jeg får utvikle meg og lære noe nytt.

Hva kan du fortelle oss om din kunstneriske visjon for dette prosjektet?

Elle Sofe er en kunstner jeg beundrer, og jeg har lenge vært interessert i å lage noe scenisk sammen med henne. Jeg kan ikke så mye om dans, men synes det er spennende å tenke på relasjoner mellom arkitektur og dans. Kropp, rom og materialitet satt i bevegelse. Jeg har jobbet mye med en slags pragmatisk materialeestetikk som er hentet rett fra de bygdemiljøene i indre Finnmark hvor det menneskeskapte er lite og forgjengelig i det store åpne landskapet. Scenografisk og

estetisk bygger prosjektet *BIRGET* på akkurat det; de billige plastmaterialene brukt i et nomadisk liv på vidda.

Konseptutviklingen av prosjektet som jeg og Elle sammen har jobbet med, har jeg hele tiden tenkt på som en prosess. En reise vi deler sammen med danserne og de komplekse historiene i fornorskninga vi har valgt å bygge narrativet rundt. I den sammenhengen tror jeg det feil å snakke om en visjon. Det er mer en reise som vi deler.

2023

Tittelen *BIRGET* – hva betyr den for deg?

Birget er et av mange samiske uttrykk som er særskilt viktig i samisk språk. Det brukes ofte og det er kanskje litt for enkelt å bare oversette det til «Å klare seg». Jeg synes alltid det er interessant å bygge kunstprosjekter og uttrykk utifra noen særskilt samiske konsepter eller verdibegreper. På den ene siden har vi benyttet begrepet i en litt sosiologisk og psykologisk forstand hvor vi undersøker hvordan disse menneskene vi har samlet historier fra har klart seg som samer når de er satt under et såpass stort og strukturelt press som fantes i fornorskninga. Hvordan har de klart seg som samer i et sånt oppvekstmiljø? Parallelt med det har vi jobbet med en scenografi som på en mer materiell og estetisk forstand leker med den praktiske nytteestetikken som folket på vidda til daglig berger seg igjennom. Estetikken for å klare seg sjøl.

Hvordan har du jobbet med dette prosjektet f.eks med utgangspunkt i oppholdet i Kautokeino?

Det var spennende å introdusere Carte Blanche for landskapet på den årstiden. Skåbma (mørketiden) hadde akkurat begynt, sola var nesten borte og fargene i det frosne landskapet er til å ta pusten fra en. Selv for oss som kommer derifra og lever i det til daglig er det slik. For meg ble det også en mulighet til å reint praktisk bygge scenografien utfra dette miljøet. Alt fra scenografien er hentet inn fra de ukene vi hadde der oppe. Jeg har en stor rød sprinter som er mitt viktigste arbeidsverktøy. Å samle enkle ting og materialer fra miljøet er selve utgangspunktet for det rommet vi har bygd. Jeg har fokusert på å lage et enkelt og direkte uttrykk som kommer som en naturlig forlengelse av miljøet vi er surret rundt i; En gammel sliten slede fra en av kautos mange sledesnekkere, en presenning fra Elle Sofes garasje, et tre hugget i ved skogen i Avzi, en gammel ventiflex-duk jeg fant utenfor LKABs gruveinngang.

Du har bakgrunn innen arkitektur; hvordan er det å utvikle en danseforestilling i samarbeid med koreograf Elle Sofe? Hvordan er det å jobbe med arkitektur vs samtidsdans. Hva er likt/ulikt?

Det er mye likt i de to kunstgrenene. De er begge grunnleggende som uttrykksformer; språk før språket. Bevegelsen og rommet er de mest grunnleggende bestanddeler i menneskelige liv. Samtidig er disse disiplinene to fagfelt som er ganske lite utviklet i samisk sammenheng. Det ligger derfor også et spennende potensiale i å forme nye uttrykk. Det mest krevende sånn forskjellsmessig syns jeg er fiksjonen og den lukkede tidsinnrammingen som ligger i det sceniske formatet. Det begynner når du kommer og

FOTO ÁRVU — MARIE LOUISE SOMBY

slutter når du går. Jeg er vant til å jobbe mye med å viske ut disse grensene. Her har jeg prøvd å la dette ligge litt, men det er også noe jeg har vært interessert i å tilnærme meg. Det har vært spennende og lærerikt.

Hvordan er det å jobbe i Bergen og med Carte Blanche? Blir du inspirert av stedene du jobber og i dette tilfelle spesifikt Bergen og Carte Blanche?

Det er gøy å få jobbe med så utrolig dyktige kunstnere. Det har vært inspirerende, spesielt å høre og lære fra de velartikulerte danserne og måtene de uttrykker seg på. De er så tvunget inn i sin egen sosialitet. Jeg har jo en del introverte sider av meg selv som også er viktige dimensjoner i min kreativitet. Det har vært inspirerende for meg å bli utfordra på det i denne produksjonen. Og Bergen er jo Norges vakreste by (etter Tromsø), og et sted hvor jeg har vært en del og fått tid til å treffe venner.

«*Birget* er et begrep som har mange dimensjoner i seg. Det har vært et spennende begrep å bruke i forhold til tematikken. Hvordan har kulturen kunne klare seg, og hvordan kan vi klare oss gjennom tramue-prosessering. Det er også et begrep vi har hatt med oss inn i estetikken.»

— Joar Nango

BIRGET; WAYS TO DEAL, WAYS TO HEAL

15

FOTO ARVU — MARIE LOUISE SOMBY

2023

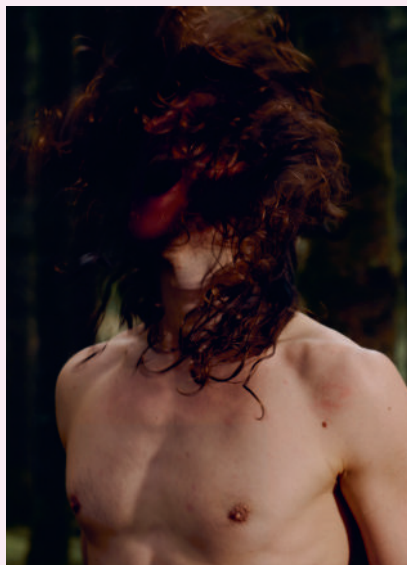

16

FOTO ØYSTEIN HAARA

FORESTILLINGER VÅR 2023

HELGE HANSEN

BIRGET; WAYS TO DEAL, WAYS TO HEAL

av Elle Sofe Sara og Joar Nango

Den Norske Opera & Ballett, Oslo

9. februar (Urpremiere) | 10.—12. februar

Hamar Kulturhus

15. februar

Stavanger konserthus

7. mars

Festspillene i Bergen, Studio Bergen

25.—27. mai | 29.—31. mai | 1.—3. juni

Heddadagene, Dansens Hus, Oslo

17.—18. juni

Festspillene i Nord-Norge, Harstad Kulturhus

24. juni

2023

17

SOVACO DE COBRA (THE SNAKE'S ARMPIT)

av Lander Patrick

Theatre de Nimes ^{FR}

15.—16. mars

For oppdatert informasjon
om våre forestillinger,
workshops og åpne prøver,
sjekk ut carteblanche.no

ØYSTEIN HAARA

CARTE BLANCHE

18

TEATERSJEF

Annabelle Bonnéry

DIREKTØR

Tone Tjemsland

KOMMUNIKASJONSSJEF

Birthe Skotheim

PRODUKSJONS- OG PLANSJEF

Kirsti Rosseland

PRØVELEDER

Susanna Recchia

TURNÉSJEF

Gulli Kr. Sekse

SALGS- OG

MARKEDSMEDARBEIDER

Jonas Sharif Hordvik

Line Jensen

ADMINISTRASJONSSEKRETÆR

Mona Igland

TEKNISK SJEF

Jeroen Tjeerd de Groot

TEKNISK KOORDINATOR

Mark Simon Watts

LYSMESTER

Robert Roespel

LYDANSVARLIG

Gunnar Innvær

INSPISIENT

OG SCENEMESTER

Jan Tore Solberg

LYSTEKNIKERE

Thomas Bruvik

Hans Skogen

LYDTEKNIKER

Leif Herland

SCENETEKNIKER

Vegard Veivåg

KOSTYMEANSVARLIG

Indrani Balgobin

PÅKLEDER

Renate Rolland

MODELLØR/SKREDDER

Martina Wilhelms

KOSTYMEMAKER/SKREDDER

Kristine Akselberg

SKREDDER/PÅKLEDER

Krishna Biscardi

HUSHOLDNING

Benigne Nizigiyimana

Davin Iratunga

PR-FOTO

Helge Hansen/Montag

PROSESS- OG PRESSEFOTO

Øystein Haara

VIDEO

David Alræk

OVERSETTER

Rávdna Turi Henriksen

NORGES NASJONALE KOMPANI FOR SAMTIDSDANS

Carte Blanche ble etablert i 1989, og har base i Bergen sentrum. Studio Bergen i Nøstegaten er både produksjonslokaler og hjemmescene for kompaniet som også turnerer i Norge og i utlandet.

Ensemblet består av 14 dansere fra hele verden. Hver sesong produseres to til tre nye forestillinger i samarbeid med nye talenter, kjente og relevante koreografer. Tidligere forestillinger utgjør kompaniets repertoar.

Som en del av kompaniets publikumsutvikling samt fokus på et bærekraftig rammeverk for turnering, har Bonnèry utvidet kompaniets kunstneriske tilbud ved å inkludere tilleggsprogram med et mangfoldig publikum i tankene.

Carte Blanche tilbyr også workshops, før – og – ettersnakk og ved enkelte anledninger visninger av kortfilmer i forbindelse med kveldsforestillingene.

Carte Blanche gir artister muligheten til å vokse. På denne måten skaper Norges Nasjonale Kompani for Samtidsdans et spennende og unikt repertoar, som understøtter kompaniets mål om å være forløper for innovasjon, presentasjon og utvikling av samtidsdans, både i Norge og utlandet.

19

CARTE BLANCHE AS EIES OG FINANSIERES AV

Kulturdepartementet

Vestland
fylkeskommune

BERGEN
KOMMUNE

www.carteblanche.no

DESIGN HALTENBANKEN

NORGES NASJONALE KOMPANI
FOR SAMTIDSDANS

**CARTE
BLANCHE**